Het heiligenboek

Maximiliaan Kolbe. De heilige van Auschwitz (2) *Tom Zwaenepoel*

Maximiliaan Kolbe (1894-1941) is een van de belangrijkste en bekendste heiligen uit de twintigste eeuw. Hij herinnert aan een tijdperk waarin het kwade het goede op onverklaarbare wijze vermorzelt. Waarin een ideologie mensen onderverdeelt in *Untermenschen* en *Übermenschen* en miljoenen onschuldigen naar een hel stuurt. Pater Kolbe brengt licht in de duisternis van terreur, vernieling en dood. Op deze 'Golgota van de twintigste eeuw' wordt duidelijk dat geloven allereerst een leefwijze is.

De omstandigheden zijn dramatisch. Wanneer een gevangene uit Maximiliaans blok in Auschwitz erin slaagt te vluchten, worden tien gevangenen veroordeeld tot de hongerdood. Een van de getroffenen is Frans Gajowniczek (1901-1995), vader van twee zonen. Maximiliaan vraagt om in zijn plaats te mogen sterven. Uit de hongerbunker klinken zijn gebeden en gezangen, die met de dag zwakker worden. Hij zit op de knieën of staat tussen zijn stervende lotgenoten. Na twee weken is hij nog altijd bij bewustzijn, net als nog drie gevangenen. Daarop dient de kamparts hun een dodelijke fenolinjectie toe omdat de cel opnieuw nodig is. Hij ziet hoe Maximiliaans lippen biddend sterven. Zijn lijk wordt als 'gevangene 16770' in het crematorium verbrand. Zowel aan het begin als aan het einde van zijn leven is Maximiliaan een 'Pool zonder land'. Hij sterft als nummer, maar blijft niet naam- en gezichtloos.

Door de plaats van een onbekende familievader in te nemen, vindt naastenliefde plaats op de meest extreme plek van massavernietiging. De liefde voor God wordt zichtbaar op de plaats waar God buitengewoon veraf lijkt. Door zijn heldhaftige liefdesdaad verdedigt de 'martelaar van de liefde' het recht op leven van een onschuldige en bevestigt hij het alleenrecht van de Schepper op het menselijke leven. Maximiliaan toont een bijzondere gelijkenis met Christus, het oerbeeld van alle martelaars, die aan het kruis zijn leven geeft voor zijn broeders. Zijn overwinning over een 'systeem' dat vol verachting en haat tegenover de mens staat, lijkt op Jezus' overwinning op Golgota. Kolbes gebaar kan ook worden beschouwd als een 'geschenk aan de familie'. Hij geeft nieuw leven aan de jonge familievader. In diens aanwezigheid wordt Maximiliaan in 1982 heilig verklaard.

Tijdens Kolbes zalig- en heiligverklaring huldigen Duitse en Poolse gelovigen het leven en het werk van een man die in de trieste relatie tussen beide volkeren een weg van verzoening kan wijzen. Hij staat voor vrede tussen joden en christenen, tussen Polen en Duitsers. In Auschwitz, Dachau en zo veel andere concentratiekampen klinkt de vraag: waar liggen de grenzen van de haat, van de vernietiging van de mens door de mens, van de gruwelijkheid? Voor Edith Stein en Maximiliaan Kolbe heeft de haat in de wereld nooit het laatste woord. Deze getuigen van het verleden zijn voor ons tekenen van hoop. Ze herinneren aan „onze christelijke roeping om getuigen voor Christus te zijn" en aan de verplichting dat „ieder menselijke leven waard is te leven". Die woorden sprak Johannes Paulus II tijdens een televisieboodschap aan het Duitse volk, op 25 april 1987.

Niet alleen de Poolse paus, maar ook zijn opvolger, Benedictus XVI, bezocht het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau en de plaats waar pater Kolbe de marteldood stierf. Met argusogen volgde de wereldpers de wandeling van Benedictus door het kamp en zijn toespraak in het Italiaans —niet in het Duits. Benedictus plaatst de stem van pater Kolbe tegenover het zwijgen van God: „Op deze plaats schieten woorden tekort. Hier kan slechts ontsteld zwijgen staan. Dit zwijgen is een innerlijk schreeuwen naar God: waarom heb Je gezwegen? Waarom kon Je dit allemaal dulden? In zulk zwijgen buigen we innerlijk voor de ontelbare schaar van diegenen die hier geleden hebben en ter dood werden gebracht. Dit zwijgen wordt dan toch een luide vraag om vergeving en verzoening, een kreet aan de levende God dat Hij zoiets nooit opnieuw laat gebeuren. We danken die mensen die niet toegaven aan de macht van het kwaad en zo als lichten in een duistere nacht voor ons staan. We buigen met respect en in dankbaarheid voor hen" (28 mei 2006).

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen,* Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

13 april, *9 uur,* *Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23.30 uur en op 19 april om 14.47 uur via Canvas).* Na een *Close-up* over de schilderijen van Francisco de Zurbarán in Bozar het slot van *Jezus in Jeruzalem*, tweedelige documentaire van Marc Roseeuw over de archeologische sites in Jeruzalem verbonden met Jezus' leven. Roseeuw duidt een en ander exegetisch en brengt Jezus' lijdensverhaal dichter bij het leven van vandaag. Eveneens aangepast aan de sterke tijd van het jaar: *Lente in Galilea. Een passieverhaal.* De passiespelen in het Nederlandse Tegelen zijn uitgegroeid tot een theaterstuk met internationale allure. Elke vijf jaar worden ze opgevoerd met meer dan vierhonderd spelers. De voorbereiding voor de editie van 2015 is volop aan de gang. De Vlaming Patrick Lateur kreeg de opdracht de tekst voor dit openluchtdrama te schrijven. Braambos volgt hem tijdens de eerste repetities en bij zijn ontmoeting met componist Nard Reijnders.

De vrome kudde

Wereldoorlog I *Ingezonden door Gusta Goossens*

Een politiewagen patrouilleert in de Vlaamse Westhoek. Plotseling zien de agenten in de verte een boer naast zijn tractor staan zwaaien. Ze gaan poolshoogte nemen.

De boer blijkt tijdens het ploegen op twee artilleriegranaten gestoten, aan de staat te zien tuigen uit de Eerste Wereldoorlog.

Ontspint zich volgend gesprek:

– Wat moeten we nu aanvangen?

– De Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen verwittigingen. Die komen deze granaten wel onschadelijk maken.

– Tja, maar het is al vier uur. Om vijf uur zit onze dienst erop en die mannen van DOVO moeten helemaal uit Heverlee komen. Dan is het minstens zes uur alvorens ze hier zijn en dan moeten wij weer overuren kloppen.

– Heb jij dan een betere oplossing?

– Als we die granaten nu eens meenamen naar het bureau, dan moeten ze er daar maar hun plan mee trekken.

– Is dat niet te gevaarlijk?

– We leggen ze heel voorzichtig achterin de wagen en we rijden stilletjes naar het bureau.

– En als er nu onderweg toch eentje ontploft?

– Dan zeggen we dat we maar één gevonden hebben.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen...
Kent u er nog een leuke? KERK & *leven* · **Vrome Kudde,** Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

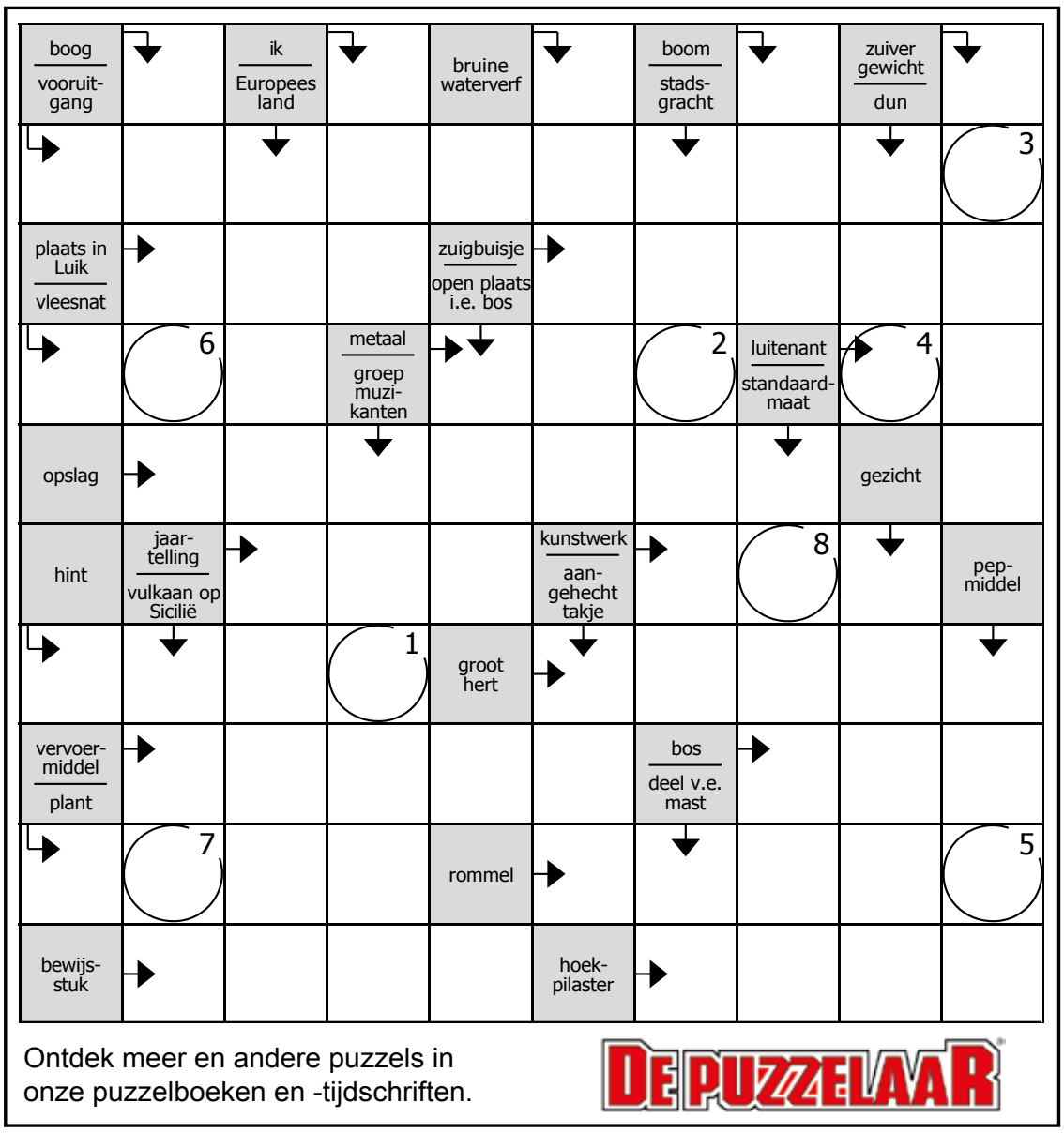

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften. DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: MAATSTAF

1	2	3	4	5	6	7	8